

342

СЪЗИМИН ПРОЛЕТАРЛАРЪ, БИРИНДЕРИ

419

PK.

ҚАЗАҚТЪН
С О В Е Т Т І
СОТСИЈАЛИСТИК
РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ІНСТИТУТСИЈАСЫ
(ГІЗГІ ЗАҢЫ)

Д

**SOBETTERDİN BUKIL
QAZAQİB STANDBQ TÖTENCE X SIJEZIN
NIN QAVLBSB**

QAZAQTN SOBETTI SOTSIJALISTIK RESPUBLIJKASBNIN KONSTIJTUTSIJASBN (NEGIZGI ZANBN) BEKITUV TUVRALB

QAZAQ SSR-BNIN SOBETTERININ TÖTENCE X SIJEZİ QAVLB ETEDI:

QAZAQTN SOBETTI SOTSIJALISTIK RESPUBLIJKASBNIN KONSTIJTUTSIJASBNIN (NEGIZGI ZANBNIN) PROEKTISI, SIJEZDİN REDAKSIJA KOMIJSSIJASB USBNQAN REDAKSIJADA, BEKITILSIN.

SIJEZDİN PREZIJDYMI

1937-çyl, 26 mart. Alma-Ata qalasb.

**SOBETTERDİN BUKIL
QAZAQİB STANDBQ TÖTENCE X SIJEZIN
NIN QAVLBSB**

QAZAQTN SOBETTI SOTSIJALISTIK RESPUBLIJKASBNIN ULB SOBETININ SAJLAVB TUVRALB

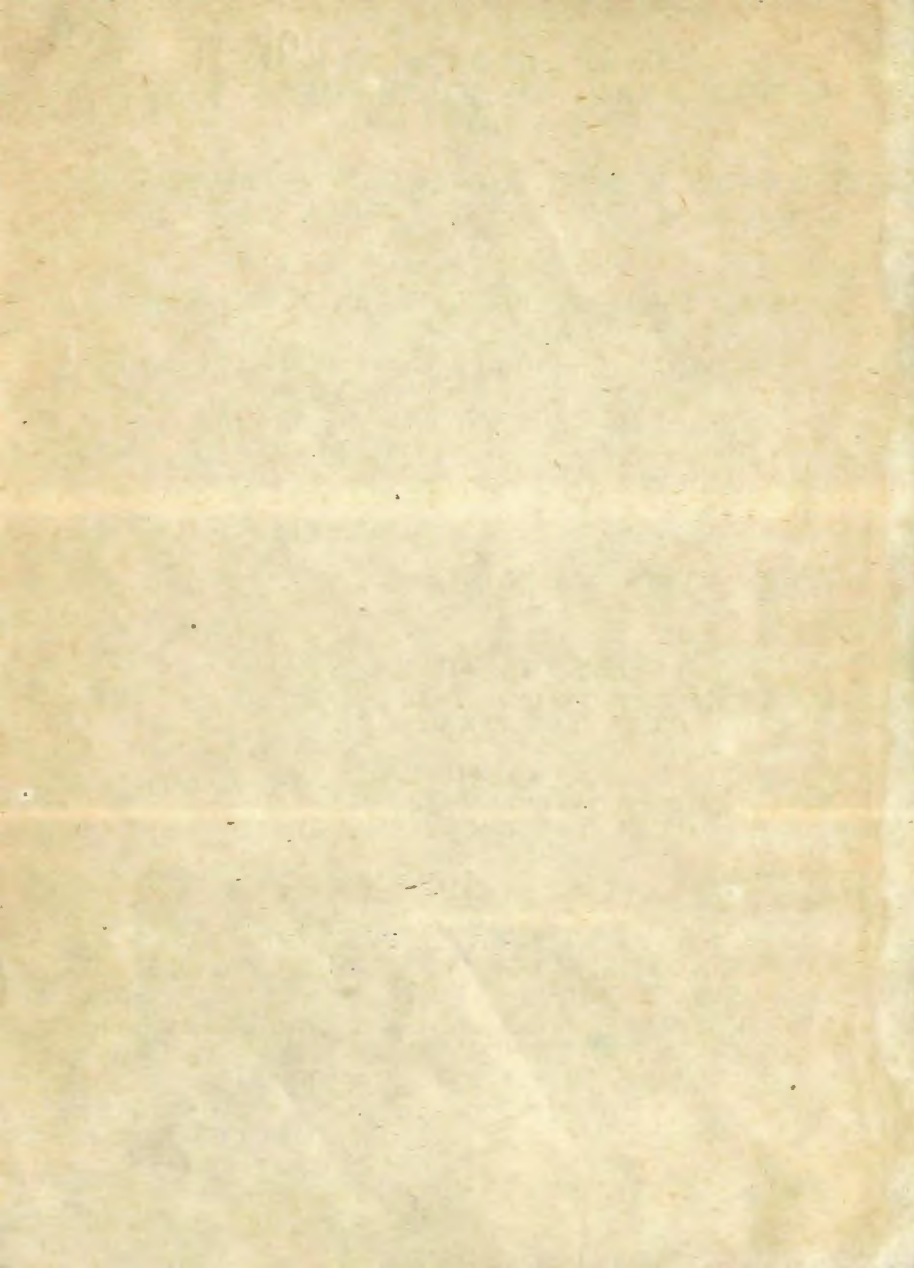
QAZAQ SSR-BNIN SOBETTERININ TÖTENCE X SIJEZİ QAVLB ETEDI:

QAZAQ SSR-BNIN ÇANA KONSTIJTUTSIJASBNIN NEGIZI BOJBNCA SAJLAV TUVRALB EREÇE ÇASAP SBQARBP ÇANA BEKITUV, ÇANADA QAZAQ SSR-BNIN ULB SOBETIN SAJLAV SROKTARBN TAQAJBNDAV QAZAQİB STAN ORTALBQ ATQARUV KOMIJTETINE TAPSBRBLSBN.

SIJEZDİN PREZIJDYMI

1937-çyl, 26 mart. Alma-Ata qalasb.

1184-37

342(584.6)

K-19

PK

Q A Z A Q T Ъ N
S O B E T T I
S O T S I J A L I S T I K
R E S P U V B L I J K A S Ъ N Ъ N

KONSTITUTSIJASЬ (N E G I Z G I Z A ņ Ъ)

PK

21321.

11731
Төрағашено

MP

130851

Қазақстан Республикасының
Ұлттық кітап-сы

I TARAV

QOQAM QURULIS

1-statija. Qazaqtın Sovetti Sotsijalistik Respublikası— cumhuriyetler men caruvalardıñ sotsijalistik memleketi.

2-statija. Qazaq SSR-ıññ sajasij negizi,—romecikterdin, kapitalister men vajlardıñ ökimet vijligin qulap, proletarijat diktatuvrasın ornap, qazaq qalqın patca ukimetin, oñ imperijalis burjuvaziasınñ ult qurucısınan azat etip, ultın kontrrevolytsianı qıratıp cengendiktin natijesinde ösip, nıñqajqan enbekciler deputattarınñ Sovetleri.

3-statija. Qazaq SSR-ında varlıq ökimet vijligi qaladaq, avı men derevnedegi enbekcilerdiki—vulardıñ atınan vijlik cırgizetin enbekciler deputattarınñ Sovetleriniki.

4-statija. Qazaq SSR-ıññ ekonomijkalıq negizi,—caruvasınñ peodaldıq cına kapitalistik sistemaların, öndiris quraldarı men saımandarınñ cıke mencigin cıjıp, adamdı adam eksploatatsıjalavın qurtqandıqtın natijesinde nıñqajqan sotsijalistik caruvasınñ sisteması cına sotsijalistik menciktegi öndiris quraldarı men saımandar.

5-statija. Qazaq SSR-ındaq sotsijalistik mencik ne memleket mencigi (vukıñ qalqı devleti) tyrinde, ne kooperativ-qalqoz mencigi (cıke qalqozdardıñ mencigi, kooperativ birlestikterinin mencigi) tyrinde voladı.

6-statija. Cır, oñ kenderi, suvlar, ormandar, zavıttar, pabriktar, caqtılar, ruvnikter, temir cıl, suv, ave tran-

sporttarь, bankiler, qatьnas quraldarь, memleket uьm-dastьrqaн iri avьl caruvacьььq kəsip orьndarь (sapqozdar, macijna-traktor stansalarь çana vasqa sondajlar), solar men qatar, qalalar men өndiris punkttarьndaqь negizgi pəter yj qorь—memleket menciđi, jaqniј vykil qalьq dävleti, volьp tavьladь.

7-statija. Qalqozdar men kooperatip uьmdarьndaqь qo-qamдьq kəsip orьndarь, mal-mylikteri men, qalqozdardьn çana kooperatip uьmdarьььn өndirip cьqarьp oтьrqaн produvksijasь, sol cьqьldь, olardьn qoqamдьq postrojkalagь—qalqozdar men kooperatip uьmdarьььn qoqamдьq, sotsijalistik menciđi volьp tavьladь.

Ər bir qalqozcь yjinin, avьl caruvacьььq artelinin uvstavь voьььca, qoqamдьq qalqoz caruvacьььqььnan alьp oтьrattьn negizgi tavьcььnan vasqa, өз vascьььn pajdasьnda yj irgesindeđi caqьn çer yvcəskesi çana yj irgesi yvcəskesinde өз vascььna menciđti kəmekci caruvacьььqь, adam turattьn yji, өnim malь, qusь çana usaq avьl caruvacьььq sajmanь voladь.

8-statija. Qalqozdardьn qaravьndaqь çer solardьn tegin çana sroksiz, jaqniј məngilik, pajdalanuvььna vekitilip veriledi.

9-statija. Qazaq SSR-ьnda caruvacьььqььn ystem tyri volьp oтьrqaн sotsijalistik caruvacьььq sijstemasь men qatar, çeke caruvalar men qol өnercilerinin, kisi eңbegin eksploatatsijalamaj, өз eңbekterine syjengen usaq çeke caruvacьььqьtarьььn voluvььna zan çol veredi.

10-statija. Azamattardьn eңbek pen tapqaн tavьstarь men cьjqaн-tergenin, turattьn yji men kəmekci yj caruvacьььqььn, yj caruvacьььqь men yj icinin vujьmdarььn, өз vascь tutьnatьn, өзine qolajьь çaqdaj tuvqьzattьn zattarьn өз vascь menciđktenyv pravacььn, sol cьqьldь, azamattardьn өз vascьььn menciđin murageri aluv pravacььn zan qorqajdь.

11-statija. Qoqam vajlqbn arttbruv, eñbekilerdin turmbs kyji men mädenijet däreçesin yzdiksiz ørge vabtruv usin, sotsijalistik memlekettin çatqa çalybctb volmavbn ulyajtuv usin çana onbn otan qorqav quvatbn kycejte veruv usin, Qazaq SSR-ynbn caruvacbylq turmbs qalyq caruvacbylqynbn memlekettik planb vojbnca velgilenip, vaqyttalbr otbradb.

12-statija. Qazaq SSR-nda eñbek etyv—çumbsqa çarajtbn ør bir azamattbn mindetj çana avroj alatbn isi, mundaq pirinsip: «eñbek etpegen—icir-çemejdi».

Qazaq SSR-nda sotsijalizmnin: «ør kimnen qolbnan kelgenine qaraj, ør kimge—eñbegine qaraj» degen pirinsivi iske asbyla varadb.

II TARAV

MEMLEKET QURBLBSB

13-statija. Odaqtas respuvlijkalardbn ekonomijka çana sajasat çeninen, øri otan qorqav çeninen øz ara çædemdesyv isin çyzege asbruv maqsatb men, Qazaqtbn Sovetti Sotsijalistik Respuvlijkasb vasqa da ten pravalb Sovetti Sotsijalistik Respuvlijkalar men: Resej SPSR-b men, Uvkrajın SSR-b men, Beloruvb SSR-b men, Azerbajçan SSR-b men, Gruvzijn SSR-b men, Armen SSR-b men, Tyrkmen SSR-b men, Øzbek SSR-b men, Taçik SSR-b men, Qbrqbz SSR-b men øz erki men qosblyp, sojuvzdyq memlekette—Sovetti Sotsijalistik Respuvlijkalar Sojuvzyna—virigip otbr.

Osbyqan syjenip, Qazaq SSR-b SSSR Konstijtutsijasynbn 14-statijasynnda kersetilgen pravalardb SSSR-qa—onbn atbnan vasqaratbn çoqarqyb økimet otbndarb men memleket vasqaruv otbndarbna qamtamasbz etip pæredi.

SSSR Konstijtutsijasynbn 14-statijasynnda ajtlyqandarndan vasqanbn værinde de Qazaq SSR-b, øzinin syvberen-

dik pravaların tolıq saqtaj otırır, memlekettik өkimet vijligin өз beti men iske asıradı.

14-statija. Qazaq SSR-ы Aqtөве, Alma-Ata, Сырғыс Qazaqstan, Bатыс Qazaqstan, Qaraqandı, Qostanaj, Sol tystik Qazaqstan, Oң tystik Qazaqstan оvыльstarыnan quraladı.

15-statija. Qazaqtın Sovetti Sotsijalistik Respuvlijka-сы Sovetti Sotsijalistik Respuvlijkalar Sojuvзыnan erkin сықыр ketyv pravасын өзinde saqtajды.

16-statija. Qazaq SSR-ына qaraqan terrijtorijаны Qazaq SSR-ыны ығзалықысыз өзgertyvge volmajды.

17-statija. SSSR Zандары Qazaq SSR-ыны terrijtorija-сында qoldанылуға mindetti.

18-statija. Qazaq SSR-ыны әр bir azamatы SSSR-дың azamatы volыр tabladı.

Basqa Odaqtas respuvlijkalarдың varлықыны azamat-тары Qazaq SSR-ыны terrijtorijasында Qazaq SSR-ыны azamattары men birdej pravalar men pajdalanadı.

19-statija. Qazaqtın Sovetti Sotsijalistik Respuvlijka-сыны қаравына, оны атынан vasqaratын қоғарқы өkimet vijligi оғындары мен memleket vasqaruv оғындарыны қаравына kiretin қумыстар мыналар:

a) Qazaq SSR-ыны Konstijutsijasын belgilev қана соны оғындалуын kontroldev;

b) оvыльstarдың cek aralaryн қана avdan-avdanға vө-лиnyvin belgilev;

c) Qazaq SSR-ыны sostавында қана оvыльstarдың qu-ғылуын SSSR Уль Sovetiniң vekityvine tapsруv;

ç) Qazaq SSR-ыны заңдарын сықарув;

d) memleket tәrtibin қана azamattардың pravalarын qoғav;

e) Qazaq SSR-ыны қалық сағувасылықыны planын vekityv;

ә) Qazaq SSR-ыны memleket bydçetin vekityv;

g) SSSR заңдарына сәjkes тырде memlekettik қана çer-

gilikti saьqtar men aьmdardь, saьqtaь vasqa doqottardь belgilev;

q) oвььstardььд ьergilikti bydьetteriniь iske asьgьluyь-na vasььььь etyv;

i) saqtьь, ььjnaq ьumьstargьna vasььььь etyv;

j) respuьvlijkaqa qaraqaь bankilerdi, ɵndiris, avьl saguvasььььь ьana savda kəsip orьndargь men uььmdagьь vasqaruv ьana da ьergilikti ɵndiriske vasььььь etyv;

k) Sojuzqa vaqьnatьь kəsip orьndargьььд ьaj-kyji men vasqagьluyьь kontroьdep, vajqar oтьruv;

l) ьerdi, kenderdi, ormandardь ьana suvlardь pajdalayьndььд tьrtiviь belgilev;

m) avьl saguvasььььь ьrteli uvstavььььд ьyzege asьgьluyь-na ьana qalqozdardь ньqajtuv isine vasььььь etyv;

n) qalalardaqь ьana qalьь mekendegen vasqa ьerlerdegi pьter yj men kommuvnalььь saguvasьььь, yj saluv men qala kьrkejtyv isterine vasььььь etyv;

o) ьol salьruv, ьergilikti transport pen qatьnas orьndargьna vasььььь etyv;

ɵ) eьvek tuvralь zaьdar ььqaruv;

p) den savlьь saqtav isine vasььььь etyv;

q) ьlevmettik qamsьzdandьruv isine vasььььь etyv;

r) vastavьс, orta dьreьeli ьana ьoqarь dьreьeli oquv isine vasььььь etyv;

s) Qazaq SSR-ььььd qьь mьdenijet-aqartuv, qььь uььmdargь men mekemelerine vasььььь etyv ьana ьalрь respuьvlijkaььь maьььь var mьdenijet-aqartuv, qььь uььmdargь men mekemelerin vasqaruv;

t) dene tьrvijesj men sport isine vasььььь etyv ьana uььmdastьruv;

u) Qazaq SSR-ььььд sot orьndargьь uььmdastьruv;

v) Qazaq SSR-ььььд azamatьььь pravalaгььььь veyuv;

y) Qazaq SSR-ььььд sot orьndargьььд ykim etken azamattargьna ьmьnistija ьasav ьana kecirim veyuv.

**QAZAQTŪN SOBETTI SOTSIJALISTIK RESPUBLIJ-
KASŪNŪN MEMLEKETTİK ӨKİMET BİJLİGİNİN
ÇOQARQŪ ORŪNDARŪ**

20-statija. Qazaq SSR-ŪndaqŪ memlekettik Өkimet vijliginiŪ çoqarqŪ orŪ—Qazaq SSR-ŪnŪ UŪ Soveti.

21-statija. Qazaq SSR-ŪnŪ UŪ Soveti Qazaq SSR-Ū KonstijutsijasŪnŪ 13-çana 19-statijalarŪ voŪnca Qazaq SSR-Ūna verilgen varlıq pravalarđ iske asŪgŪr oŪradŪ; yŪtkeni, Konstijutsija voŪnca, bul pravalar Qazaq SSR-ŪnŪ UŪ Sovetine qarajtŪn Qazaq SSR-Ū orŪndarŪnŪ: Qazaq SSR-ŪnŪ UŪ Soveti PrezijdyminiŪ, Qazaq SSR-ŪnŪ Qalıq KomijssarlarŪ SovetiniŪ çana Qazaq SSR-ŪnŪ Qalıq KomijssarijattarŪnŪ—kompetensijasŪna kirmejdi.

22-statija. Qazaq SSR-ŪnŪ zaŪ çŪqaratŪn orŪ—Qazaq SSR-ŪnŪ tek UŪ Soveti çana.

23-statija. Qazaq SSR-ŪnŪ UŪ Sovetin Qazaq SSR-ŪnŪ azamattarŪ sajlavđŪn Өkrik-Өkriğinde 4 çŪqa sajlajđŪ; normasŪ: 20 mŪn adamnan bir deputat.

24-statija. Qazaq SSR-ŪnŪ UŪ Sovetinde çaj kӨpcilik davŪs pen qavŪldansa, zaŪ vekitilgen volŪr eŪepteledi.

25-statija. Qazaq SSR-ŪnŪ UŪ Soveti qavŪldaçan zaŪdar Qazaq SSR-ŪnŪ UŪ Soveti PrezijdyminiŪ predŪdatili men sekretarŪnŪ qolŪ qoŪŪŪr çarŪjalapŪr oŪradŪ.

26-statija. Qazaq SSR-ŪnŪ UŪ Soveti UŪ Sovetke predŪdatil çana oçan eki orŪnbasar sajlajđŪ.

27-statija. Qazaq SSR-ŪnŪ UŪ SovetiniŪ predŪdatili Qazaq SSR-ŪnŪ UŪ SovetiniŪ maçilisterin vasqarŪr, soŪnŪ iki tƏrtipterin mençerip oŪradŪ.

28-statija. Qazaq SSR-ŪnŪ UŪ SovetiniŪ sessijalarŪn Qazaq SSR-Ū UŪ SovetiniŪ Prezijdymi çŪŪna eki ret saçŪradŪ.

Kezekten tьs sessijalardь Qazaq SSR-ь Ulь Sovetiniң Prezidymini ьz qaravь voььnca, nemese Qazaq SSR-ьnlь Ulь Soveti deputattarьnlь ycten biriniң talap etyvi voььnca saqьradь.

29-statija. Qazaq SSR-ьnlь Ulь Soveti Qazaq SSR-ьnlь Ulь Sovetiniң Prezidymini sajlajdь; munьd sostavьnda: Qazaq SSR-ь Ulь Soveti Prezidyminiң predseatili, onьd eki oььpvasarь, Prezidyum sekretarь ьana Prezidyumniң 15 mycesi voladь.

30-statija. Qazaq SSR-ь Ulь Sovetiniң Prezidymini ьziniң varlьq isinen Qazaq SSR-ьnlь Ulь Sovetine esep beredi.

31-statija. Qazaq SSR-ь Ulь Sovetiniң Prezidymini:

a) Qazaq SSR-ь Ulь Sovetiniң sessijalarьn saqььp oтьradь;

b) Qazaq SSR-ьnlь zandarь ьoninen tysinik beredi, uvkazdar ььqaradь;

c) qajsь bir mьseleler ьoninen vykil qalьqtьd pikirin surastьradь (reperendum);

ь) Qazaq SSR-ьnlь Qalьq Komijssarlarь Sovetiniң qavlylarь men ьarlьqtarь, sonь men qatar, eьbekciler deputattarьnlь oььlьstьq Sovetteriniң qavlylarь men ьarlьqtarь zaңqa tuvra kelmese, solardь vuzьp oтьradь;

d) Qazaq SSR-ь Ulь Sovetiniң sessijalarь arasьnda, Qazaq SSR-ьnlь Qalьq Komijssarlarь Soveti predseatiliniң usьnuvь voььnca, Qazaq SSR-ьnlь ьeke Qalьq Komijssarlarьn qьzmetinen vosatadь ьana taqajьndajdь, bulardь keьinnen Qazaq SSR-ь Ulь Sovetiniң vekityvine saladь;

e) Qazaq SSR-ьnlь qurmetti ataqьn beredi ьana nagratь laььqtajdь;

ь) Qazaq SSR-ьnlь sot oььndarьnlьd ykim etken azamattarьna kecirim veryv pravasьn iske asььp oтьradь.

32-statija. Qazaq SSR-ьnlь Ulь Soveti Qazaq SSR-ь Ulь Sovetiniң deputattarьnlьd ьkildigin tekseretin mandat komijssijasьn sajlajdь.

Mandat komijssijasьnlьd usьnuvь voььnca, Qazaq SSR-

ьнъд Уль Совети не өкildikti дургъс деп табадь, не çeке депувтаттардън сайлавън кассатсиялаждь.

33-statija. Qazaq SSR-ьнъд Уль Совети, өзи қаçет деп тарқан вақытнда, қандай мәсеle тувралъ болса да, тергеv çана тексеруv комижссияларън тақажьндаждь.

Барлъқ мекемелер мен қызмет адамдаръ бул комижссиялардън талаптарън орындавқа çана solarқа керекти материялдар мен документтерди берip отьруvқа mindetti.

34-statija. Qazaq SSR-ьнъд Уль Советиниң депувтатын Qazaq SSR-ьнъд Уль Советиниң ьрзальқьсыз, Qazaq SSR-ь Уль Советиниң sessияларъ çoqta—Qazaq SSR-ьнъд Уль Совети Президьминиң ьрзальқьсыз sotqa tartuvқа ja tutqьnқа aluvқа volmajдь.

35-statija. Qazaq SSR-ь Уль Советиниң өкildik вақытъ bitkennen кейin, Qazaq SSR-ь Уль Советиниң Президьми Qazaq SSR-ь Уль Советиниң өкildik вақытъ bitken кьnnen vastap uzasa eki ajдьн icinde çана сайлав тақажьндаждь.

36-statija. Qazaq SSR-ь Уль Советиниң өкildik вақытъ bitkennen кейin, Qazaq SSR-ьнъд çана сайланқан Уль Совети Qazaq SSR-ьнъд Уль Советиниң çана Президьмин қурқанқа дейin Qazaq SSR-ь Уль Советиниң Президьми өз өкildigine ije vola turадь.

37-statija. Qazaq SSR-ьнъд çана сайланқан Уль Советиниң Qazaq SSR-ь Уль Советиниң вургьнқь sostавьнъд Президьми, сайлавдан кейin бир ajдан қалдырмай, сақьрадь.

38-statija. Qazaq SSR-ьнъд Уль Совети Qazaq SSR-ьнъд ykimetin—Qazaq SSR-ьнъд Qальқ Комижсарларъ Советини қурадь.

IV TARA V

QAZAQ TЫN SOBETTI SOTSIALISTIK RESPUBLIKASЫNЫN MEMLEKET BASQARUV ORЫNDARЫ

39-statija. Qazaq SSR-ьнъд memlekettik өkimet vijliginiң is atqaratьn çана tәrtiptejtin çoқarqь ornъ—Qazaq SSR-ьнъд Qальқ Комижсарларънъд Совети.

40-statija. Qazaq SSR-ының Qalық Komijssarlarы Soveti Qazaq SSR-ының Ulы Sovetiniң aldыnda çavapты çana isinen soqan esep beredi; al, Qazaq SSR-ының Ulы Sovetiniң sessijalarы arasynda—Qazaq SSR-ының Ulы Sovetiniң Prezidy mi aldыnda çavapты, isinen soqan esep beredi.

41-statija. Qazaq SSR-ының Qalық Komijssarlarы Soveti, SSSR men Qazaq SSR-ының zaңdarыna, SSSR-dың Qalық Komijssarlarы Sovetiniң qavlylarы men çarlyqtarыna syjenip, solardy oғыndaу ycin qavlylar men çarlyqtar cыqarady çana bulardyң oғыndaluvыn tekserip oтыradы.

42-statija. Qazaq SSR-ының Qalық Komijssarlarы Sovetiniң qavlylarы men çarlyqtarы Qazaq SSR-ыna qaraqan varlyq terrijtorijada oғыndaluvqa mindetti.

43-statija. Qazaq SSR-ының Qalық Komijssarlarы Soveti:

a) Qazaq SSR-ының Qalық Komijssarijattarының çana özi ne qaraqan өзge caruvacylyq, мәdenijet mekemeleriniң cыmьstarыn viriktirip, vaqыt verip oтыradы; çalpy sojuvzdyq Qalық Komijssarijattarының өkilderiniң cыmьstarыn viriktirip, tekserip oтыradы;

b) qalыq caruvacylyqының planыn iske asыruv çөninde cara qoldanыp oтыradы;

c) Qazaq SSR-ының memleket bydçeti men çergilikti bydçetin iske asыruv çөninde cara qoldanыp oтыradы;

ç) qoqam tәrtibin qamtamasыз etyv, memleket myddelerin qoqav çana azamattardyң pravalarыn qoqav çөninde cara qoldanыp oтыradы;

d) еңбекciler depyvtattarының овьлыстыq Sovetteriniң atqaruv komijtetteriniң cыmьstarыna vascыlyq etip, tekserip oтыradы;

e) qaçet volqanda, caruvacylyq çana мәdenijet qurьлыс isteri çөninde Qazaq SSR-ының Qalық Komijssarlarы Sovetiniң çаныnan arnavly Komijtetter men cоqарqы Basqarmalar qurady.

44-statija. Еңбекciler depyvtattarының овьлыстыq Sovetteriniң atqaruv komijtetteriniң qavlylarы men çarlyqtarыn

vuzuvqa, sonь men qatar, еnbekciler depuvtattarьны овь-
льстыq Sovetterinin qavlyarь men qarlyqtarьn toqtatьp qo-
juvqa Qazaq SSR-ьны Qalьq Komijssarlarь Sovetinin pra-
vasь var.

Qazaq SSR-ьны Qalьq Komijssarlarьны vujьqtarь men
nusqavlarьn vuzuvqa Qazaq SSR-ьны Qalьq Komijssarlarь
Sovetinin pravasь var.

45-statija. Qazaq SSR-ьны Qalьq Komijssarlarь Sovetin
Qazaq SSR-ьны Ulь Sovetj quradь; vunьd sostavь:

Qazaq SSR-ьны Qalьq Komijssarlarь Sovetinin predse-
datili;

Qazaq SSR-ьны Qalьq Komijssarlarь Soveti predsedati-
liniь oььnvassarlarь;

Qazaq SSR-ьны Memlekettik Plan Komijssijesinin pred-
sedatili;

Qazaq SSR-ьны Qalьq Komijssarlarь:

Tamaq ьndiris Qalьq Komijssarь;

Seuil ьndiris Qalьq Komijssarь;

Aqac ьndiris Qalьq Komijssarь;

Seer Qalьq komijssarь;

Astyq ьana mal sarqozdarьny Qalьq Komijssarь;

Pijpansь Qalьq Komijssarь;

Icki savda Qalьq Komijssarь;

Icki isterdin Qalьq Komijssarь;

Zaь Qalьq Komijssarь;

Den savlyq saqtav Qalьq Komijssarь;

Oquv Qalьq Komijssarь;

Seergilikti ьndiris Qalьq Komijssarь;

Kommuvnaldьq caruvacьlyqьny Qalьq Komijssarь;

Әlevmettik qamsьzdandьruv Qalьq Komijssarь;

SSSR-ьny Dajьndatuvьsь komijtetinin ьkili;

Kьrkem ьner isterinin basqarmasьny vastьqь;

Qalьь sojuvzдыq Qalьq Komijssarijattarьny ьkilderi.

46-statija. Qazaq SSR-ьны ykimeti ja Qazaq SSR-ьны
Qalьq Komijssarь Qazaq SSR-ьны Ulь Soveti depuvtat-

ѓарыныц сурацан суравларына, 3 куннен қалдырмай, Қазақ ССР-ыныц Улы Советинде авызса, немесе қазва тырде қавар қайыруыа mindetti.

47-statija. Қазақ ССР-ыныц Қалық Комијссарлары мемлекет басқарув исиниц Қазақ ССР-ыныц компетенсијасына киедин таравларына васылық етир отырады.

48-statija. Қазақ ССР-ыныц Қалық Комијссарлары, СССР мен Қазақ ССР-ыныц заңдарына, СССР-дың Қалық Комијссарлары Совети мен Қазақ ССР-ыныц Қалық Комијссарлары Советиниц қавлылары мен қарлықтарына, СССР-дың сојувздық-респувбликалық Қалық Комијссарияттарыныц вуйықтары мен нусқавларына сүйенир, соларды отындав уцин, тижисти Қалық Комијссарияттарыныц компетенсијасыныц сегинен сықрай, вуйық, нусқав сықарып отырады.

49-statija. Қазақ ССР-ыныц Қалық Комијссарияттары жа сојувздық-респувбликалық, жа респувбликалық волады.

50-statija. Қазақ ССР-ыныц сојувздық-респувбликалық Қалық Комијссарияттары Қазақ ССР-ыныц мемлекет басқарув исиниц өздерине тасырылқан таравларына васылық-етеди; қалқызақ, СССР-дың Улы Советиниц Президими векитетин тизимде көрсетилген санавлы қана кәсип отындағы вичқан кирмејди; Қазақ ССР-ыныц сојувздық-респувбликалық Қалық Комијссарияттары Қазақ ССР-ыныц Қалық Комијссарлары Советине де, СССР-дың тижисти сојувздық-респувбликалық Қалық Комијссарияттарына да вачынады.

51-statija. Қазақ ССР-ыныц респувбликалық Қалық Комијссарияттары мемлекет басқарув исиниц өздерине тасырылқан таравларына васылық етир, Қазақ ССР-ыныц Қалық Комијссарлары Советине тувра вачынады.

52-statija. Қазақ ССР-ыныц сојувздық-респувбликалық Қалық Комијссарияттары воһр саналатын Қазақ ССР-ыныц Қалық Комијссарияттары мыналар:

Тамақ өндирис Қалық Комијссарияты;

Ғеңил өндирис Қалық Комијссарияты,

Ақац өндирис Қалық комијссарияты;

Ҷер Қалық Комијссаријаты;

Астық ҫана мал сарқоздарғының Қалық Комијссаријаты;

Рижансы Қалық Комијссаријаты;

Іскі савда Қалық Комијссаријаты;

Іскі істердің Қалық Комијссаријаты;

Заң Қалық Комијссаријаты;

Ден савлық сақтау Қалық Комијссаријаты.

53-статия. Республикалық Қалық Комијссаријаттар ыолық саралатын Қазық ССР-ының Қалық Комијссаријаттар ып-палар:

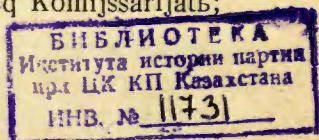
Оқуы Қалық Комијссаријаты;

Ҷергилікті өндіріс Қалық Комијссаријаты;

Коммуналдық саруvasылықтың Қалық Комијссаријаты;

Әлеуметтік қамсыздандыруы Қалық Комијссаријаты;

V ТАРАУ

MEMLEKETTİK ӨKIMET VIJLIGININ ҶERGILIKTI ORЫNDAR

54-статия. Memlekettik өkimet vijliginin овыльстардақ, өкриктердегі, авдандардақ, қалалардақ, поселкелердегі, авьлдардақ, selenderдегі, stanijsalардақ, қыстақтардақ орындары—енбекciler депуvtattарының Sоветтері.

55-статия. Енбекciler депуvtattарының овыльстық, өкрик-тік, авдандық, қалалық, ірі қалалардақ авдандық, поселкелік, ауьлдық, selendik, stanijsалық, қыстақтық Sоветтерін тіjisince овыльс, өкрик, авдан, қала, поселке, авьл, selen, stanijsa, қыстақ енбекcileri екі қылақ сайлайдь.

56-статия. Енбекciler депуvtattарының Sоветтері (овыльс, өкрик, авдан, қала, поселке, авьл, selenderдің) өздеріне қарақан терrijtorijada мәденijет-сајасij ҫана саруvasылық қуғыльсқа vасылық көрсетіп отырадь, ҫергилікті vудҫetti белгілейді, өздеріне vақыпатын vасқаруы орындарының ісіне vас-

сьльқ көрсетип отьрадъ, мемлекеттик тәртіптин қорқалуын қамтамасыз етип отьрадъ, отан қорқав исин кысејтывге җәрдәмдәсип отьрадъ, зандардын вулҗьтрај қолданылуын җана азаматтар правасьнын қорқалуын қамтамасыз етип отьрадъ.

57-статija. Еңбекчилер депуvtattарьнын Советтери, өздерине СССР мен Qazaқ SSR-ьнын заңдагы војьнса берилген правалардын сегинен сықрај, қавль сықаргыр, җарлық берип отьрадъ.

58-статija. Еңбекчилер депуvtattарьнын овьльстьқ, өкриктик, авдандьқ, қалалық, авьльдьқ җана селендик Советтериниң ис атқаратын җана тәртіптејтин оғьндары—осьлардын өздері сайлап қојатын атқарув комijтetteri volady; вулардын саставьнда predsdatil, онын оғьнвасарлары, секретар җана мүсцелери volady.

59-статija. Кичирек селенијelerde еңбекчилер депуvtattарьнын авьльдьқ, селендик, станијтсалық, қьстақтық Советтериниң ис атқаратын җана тәртіптејтин оғьндары—осьлардын өздері сайлап қојатын predsdatili, онын оғьнвасары җана секретары volady.

60-статija. Еңбекчилер депуvtattары Советтериниң атқарув комijтetteri (овьльс, өкрик, авдан, қала, авьл, selenderdin), өздерине қарақан терријторияда мәденијет-сајасиј җана карувасьльқ қуғыльсть iske асығанда, еңбекчилер депуvtattарьнын тijisti Советтериниң җана җоқарғы мемлекеттик оғьндардын қавлыларына сьјenedi.

61-статija. Еңбекчилер депуvtattарьнын овьльстьқ Советтериниң сессияларын солардын атқарув комijтetteri җьльна аз degende eki ret сағьгыр отьрадъ.

62-статija. Еңбекчилер депуvtattарьнын өкриктик җана авдандық Советтердин сессияларын солардын атқарув комijтetteri җьльна аз degende yc ret сағьгыр отьрадъ.

63-статija. Еңбекчилер депуvtattарьнын қалалық, селендик, авьльдьқ, станијтсалық, қьстақтық Советтериниң сессияларын солардын ис атқаратын оғьндары ајьна аз degende bir

ret, al, көпели авдандарда аз degende eki ajda bir ret сағыр отрадъ.

64-statija. Енбекciler депувтатарының овьльстық Советтери, өкриктердің енбекciler депувтатарының Советтери, енбекciler депувтатарының авдандық җана қалалық Советтери өздериниң сессиясы вақытында сессия мәңилстерин басқарув үшін председатил җана секретар сайлайдъ.

65-statija. Selendik, авьльдық, станијтсалық, қыстақтық Советтин председатили selendik Советти сағыр, соньн мәңилстерин басқарыр отрадъ.

66-statija. Енбекciler депувтатары Советтериниң ис атқаратын огьндагы өздерин сайлақан енбекciler депувтатарының Советине де, енбекciler депувтатарының sodan қоғарқы Советиниң ис атқаратын огьна да тувра есер берип турады.

67-statija. Төменги атқарув комижеттериниң қавьларь мен җарьқтарьн визувқа җана енбекciler депувтатарының төменги Советтериниң қавьларь мен җарьқтарьн тоқтатыр қојувқа енбекciler депувтатарының Советтериниң қоғарқы атқарув комижеттериниң правасы бар.

68-statija. Енбекciler депувтатарының төменги Советтериниң җана соларды атқарув комижеттериниң қавьларь мен җарьқтарьн визувқа енбекciler депувтатарының қоғарқы Советтериниң правасы бар.

69-statija. Енбекciler депувтатарының овьльстық Советтери атқарув комижеттериниң вөлимдерин құрадъ; олар:

җер вөлими;

ријнаны вөлими;

іcki savda вөлими;

ден савьлық сақтав вөлими;

оқув вөлими;

җергилікти өндирис вөлими;

коммуналдық сарувасыльдық вөлими;

әлевметтик қамсыздандыру вөлими;

қол вөлими;

җалпы вөлим;

körkem öner isterinin basqarması;
plan komijssijası;

atqaruv komijseti predsedatilineń qanında kadr sektorı, çana, vudan basqa, ovıńs caruvacıyqıńnı özgecelikterine qaraj, sojuvzıdıq-respuvlijkaıyq Qalıq Komijssarijattarıńnı: Çeńil öndiris, Tamaq öndiris, Aqac öndiris, Astıq çana mal sarqozdarıy Qalıq Komijssarijattarıńnı vekityvi men, enbekciler depuvtattarıńnı ovıństıyq Sovetteri:

çeńil öndiris völimin;

tamaq öndirisinin völimin;

aqac öndirisinin völimin;

astıq çana mal sarqozdarıyńnı völimin quradı.

70-statija. Ovıństıyq çaqdajlarına qaraj, SSSR men Qazaq SSR-ıńnı zańdarına syjenip, çalıp sojuvzıdıq Qalıq Komijssarijattarı çana İcki isterdin Qalıq Komijssarijatıy enbekciler depuvtattarıńnı ovıństıyq Sovetterininı atınan özderininı basqarmaların quradı.

Dajındatuvıy komijset enbekciler depuvtattarıńnı ovıństıyq Sovetterininı çanında volatın ökilderin taqajındajdı.

71-statija. Enbekciler depuvtattarıńnı ovıństıyq Sovetterininı völimderi men basqarmalarıy özderininı isinde enbekciler depuvtattarıńnı tijisti ovıństıyq Soveti men sonın atqaruv komijsetine de, Qazaq SSR-ıńnı tijisti Qalıq Komijssarijatına da vaqınadı.

72-statija. Ökriktegi enbekciler depuvtattarıńnı Sovetteri men solardıńnı atqaruv komijsetteri, völimderin qurıp, özininı çumıstarıńnı Qazaq SSR-ıńnı çoqarqıy oıındaarıńnı zańdarıy men uvkazdarına çana enbekciler depuvtattarıńnı ovıństıyq Sovetterininı qavıylarına syjenip çurgizedi.

73-statija. Enbekciler depuvtattarıńnı avdandıq Sovetteri atqaruv komijsetterininı völimderin quradı; olar: çer völimi;

oquv völimi;
rijnansъ völimi;
icki savda völimi;
den savlъq saqtav völimi;
älevmettik qamsъzdandъruv völimi;
çalръ völim;
çol völimi;
plan komijssijasъ;
atqaruv komijteti predseditilinin çanьnda kadr sek-
torъ,

çana, vudan vasqa, avdan saruvасыльqьның özgeceliklerine qaraj, eñbekciler depuvtattarъның övьльстьq Sovetterinin vekityvi men, eñbekciler depuvtattarъның avdandъq Soveteri kommunaldъq saruvасыльq völimi men çergilikti öndiris völimin quradъ.

74-statija. Avdannyң çaqdajlaгьна qaraj, SSSR men Qazaq SSR-ьның zaңdarьна syjenip, eñbekciler depuvtattarъның tijisti övьльстьq Sovetinin vekityvi men, Icki isterinin Qalъq Komijssarijatъ eñbekciler depuvtattarъның avdandъq Sovetterinin çanьnan özderinin vasqarmalarъn quradъ.

75-statija. Eñbekciler depuvtattarъның avdandъq Sovetterinin völimderi özderinin isinde eñbekciler depuvtattarъның avdandъq Soveti men sonьң atqaruv komjettine de, eñbekciler depuvtattarъның övьльстьq Sovetinin tijisti völimine de vaqьnadъ.

76-statija. Eñbekciler depuvtattarъның qalalъq Sovetteri atqaruv komijtetterinin völimderin quradъ; olar:

rijnansъ völimi;
kommunaldъq saruvасыльq völimi;
icki savda völimi;
den savlъq saqtav völimi;
oquv völimi;
älevmettik qamsъzdandъruv völimi;
çalръ völim;
plan komijssijasъ;

atqaruv komijteti pedsedatiliniñ çanında kadr sektorь, çana, vudan vasqa, qaladaqь өndiristin, qala caruvasььqь men qala maңındaqь caruvasььqьd өзgecelikterine qaraj:

çergiliktі өndiris völimi;

çer völimi.

77-statija. Eңbekciler depuvtattarьnьñ Qalalьq Sovetteriniñ völimderi өzderiniñ isinde eңbekciler depuvtattarьnьñ qalalьq Soveti men onьñ atqaruv komijtetine de, eңbekciler depuvtattarьnьñ avdandьq Sovetiniñ tijisti völimine de vaqьnadь, nemese eңbekciler depuvtattarьnьñ övььstьq Sovetiniñ tijisti völimine tuvra vaqьnadь.

Alma-Atanьñ eңbekciler depuvtattarьnьñ qalalьq Sovetiniñ völimderi өziniñ isinde, Alma-Atanьñ eңbekciler depuvtattarьnьñ Soveti men onьñ atqaruv komijtetinede, Qazaq SSR-nьñ tijsti Qalьq Komijssarijatьna da tuvra vaqьnadь.

78-statija. Eңbekciler depuvtattarьnьñ övььstьq, өkrik-tik, avdandьq, qalalьq, selendik, qьstaqtьq çana stanijtsalьq Sovetteriniñ өkildik vaqьtь өtkennen kejin, olardьñ is atqaratьn çana tәrtiptejtin oғьndarь, çanadan sajlانqan Sovetter çana is atqaratьn çana vasqaratьn oғьndarьn qurqanca, өз өkildigine ije vola turadь.

VI TARAV

QAZAQTьN SOBETTI SOTSIJALISTIK RESPUBLIKASьNьN BYDÇETI

79-statija. Qazaq SSR-ьnьñ memleket bydçetin Qazaq SSR-ьnьñ Qalьq Komijssarlarь Soveti çasar, Qazaq SSR-ьnьñ Ulь Sovetiniñ vekityvine saladь.

Qazaq SSR-ьnьñ Ulь Soveti vekitken Qazaq SSR-ьnьñ memleket bydçeti çalpь çurtqa çarьjalanьp oғьradь.

80-statija. Qazaq SSR-ьnьñ Ulь Soveti bydçet komijssiasьn sajlajdь; bul komijssija Qazaq SSR-ьnьñ memleket bydçeti çөnindegi qotьndьsьn Ulь Sovetke vajandap oғьradь.

81-statija. Qazaq SSR-ының мемлекет бюджетинің орындалуы чөиндеги есепти Qazaq SSR-ының Уль Совети ве-китеди; бул есер чалрр чуртқа чагыяланр отрадъ.

82-statija. Овьльстық, өкриктик, авдандық, қалалық, посел-келик, авылдық чана селендик Советтердин бюджеттерине—чег-гилikti саруvasьлыqtан киретин доқоттар, solarqa қарақан terrijtorijada tysetin мемлекеттик доқоттардан veriletin съвақалар, сонь мен қатар, СССР мен Qazaq SSR-ының заңдаръ војьнца белгиленетин мөлcerде чеггилikti салықтар мен алымдардан tysetin тьсимдер киреди.

VII TARAV

SOT ЧАНА ПРОКУВРАТУВРА

83-statija. Qazaq SSR-ында әдил sottь чьзеge асыратьндар: Qazaq SSR-ының Чоқарқы Соть, овьльстық sottar, өкриктик sottar, СССР-дың Уль Советинің қавльсь војьнца қуғылатьн СССР-дың дервес sottarь, қалық sottarь.

84-statija. Заңда әдејилер ајтылқан реттерде болмаса, вар-лық sottarda чумьсь қалық zasedatilderiniң қатынась мен қаралады.

85-statija. Qazaq SSR-ының Чоқарқы Соть—Qazaq SSR-ының ең чоқарқы sot орнь volady. Qazaq SSR-ының Чоқар-қы Сотьна Qazaq SSR-ындақы чана овьльстардақы варлық sot орьндарының sot чумьстарың вақылав мјиндети чьктеledi.

86-statija. Qazaq SSR-ының Чоқарқы Сотьн Qazaq SSR-ының Уль Совети ves чьлқа сайлајды.

87-statija. Овьльстық sottardь, өкриктик sottardь еңбек-чилер депуттатарының овьльстық Советтери ja өкриктик Совет-тери ves чьлқа сайлајды.

88-statija. Қалық sottарың авданың азаматтаръ чалрьда бирдеј, төте чана тең сайлав правасы војьнца давьсты часы-рың берув чоль мен yc чьлқа сайлајды.

89-statija. Qazaq SSR-ында sot isi qazaq tilinde чьрги-зiledi, ал, орьсь ne ијқыр немесе өзбек қалық көпчилек vol-

qan avdandarda tijisince o'g'ib, ujq'ib ja o'zbek tilinde cyrgiziledi; avdan icindegi qalbq k'opciliginin tilin vilmejtin adamdard'ib cymb'staq'ib materijal men perevotc'ik arq'ib tan'suv'ib, son'ib men qatar, sotta ana tilinde sejl'ev pravas'ib qamtamas'ib etiledi.

90-statija. Qazaq SSR-'yn'ib var'ibq sottar'ibnda, zaq vojl'ibca erekce eskertilgende volmasa, cymb's ac'ibq tygde qaralad'ib, aj'pkerdin qorqav's'ib aluv pravas'ib qamtamas'ib etiledi.

91-statija. Sodijalar ec kimnin'ib yqral'ibnda emes, olar tek zaqqa qana vaq'ibnad'ib.

92-statija. Zandard'ib var'ibq Qalbq komij'ssarijattar'ibn'ib, solarqa qaraqan mekemelerdin'ib qana ceke q'yzmet adamdary men azamattard'ibn'ib myltiksiz o'g'indav'ibn'ib Qazaq SSR-'yn'ib terrijtorijas'ibnda qadaqalajt'ibn'ib e'ib q'ozarq'ib vaq'iblav's'ibq mindetin SSSR-d'ibn'ib Prokuvrog'ib tuvra da, Qazaq SSR-'yn'ib Prokuvrog'ib arq'ib da iske as'ib'p'ib o'trad'ib.

93-statija. Qazaq SSR-'yn'ib Prokuvrog'ibn'ib qana ov'ib'ib'st'ibq Prokuvrorlard'ib da SSSR-d'ibn'ib Prokuvrog'ib ves cy'lqa taqaj'ibndaj'ib.

94-statija. Okriktik, avdand'ibq qana qalal'ibq prokuvrorlard'ib SSSR Prokuvrog'ibn'ib vekityvi men, Qazaq SSR-'yn'ib Prokuvrog'ib ves cy'lqa taqaj'ibndaj'ib.

95-statija. Prokuvratuvra o'g'indary o'z mindetterin o'g'indaqanda, tek SSSR Prokuvrog'ibna qana vaq'ibn'p'ib, c'ergilikti o'g'indard'ibn'ib qaj-qaj's'ib's'ibn'ib da yqral'ibnda volmaj'ib.

VIII TARAV

AZAMATTARD'IBN'IB NEGIZGI PRABALAR'IB MEN MINDETTERI

96-statija. Qazaq SSR-'ib azamattar'ibn'ib e'ib'ek etyvge, jaq'n'ib e'ib'eginin'ib san'ib men saras'ibna lajl'ibq aq's'ib var garantijal'ib cymb's aluvqa pravas'ib var.

E'ib'ek etyv pravas'ibn'ib qalbq caruvac'ib'ib'ibn'ib sotsijalistik qol men ujl'ibmdast'ib'ib'ibqand'ibq, sovet qoqat'ibn'ib o'ndiris

kycterinin yzdiksiz öskendigi, caruvacılıq krljzisterinin boluv mymkindiginin qurtıqandıqı çana çumıssızdıqtın çojıqandıqı qamtamasız etip otıradı.

97-statija. Qazaq SSR-ı azamattarınnı tınnıquvqa pravası var.

Tınnıquv pravasını çumıs kyninin ıqcamdalır, çumıssı-lardıń asa kópciligi ycin 7 saqatqa tysirilgendigi, çumıs-sılar men qızmetcilerge çı sajn dem ańs verilip, dem ańs kynderine enbek aqısnıń qosı telenyvi, keń óris al-qan sanatorijalardıń, tınnıquv yjlerinin, kluvtıardıń en-bekciler keregin ótevgе verilyvi qamtamasız etip otıradı.

98-statija. Qazaq SSR-ı azamattarınnı qartajqanda çana avıtır ne çumısqa çaramaj qalqanda çerdem ańr qam-tamasız etilyvge pravası var.

Bul pravannı çumıssılar men qızmetcilerdi memleket esevine әlevmettik saqtıq çolı men qamsızdandıruvıń keń tyrde órkendetilyvi, enbekcilerge medijstijna çerde-minin tegin kórsетilyvi, enbekcilerdin pajdalanuvına keń óris alqan kuvrorttıardıń verilyvi qamtamasız etip otıradı.

99-statija. Qazaq SSR-ı azamattarınnı oqır bilim aluvqa pravası var.

Bul pravannı çarraj mindetti vastavıs oquv, oquvıń, onıń icinde çoqarǵ däreçeli oquvıń da, tegin oqıtıluv, çoqarǵ däreçeli mektepte oquvcılardıń asa kópciligine memlekettен stijpendija veriyv sijsteması, oquvıń mektep-te ana tilinde oqıtıluv, zavıttarda, sapqozdarda, macijna-traktor stansalarında çana qalqozdarda enbekcilerge өndiris, teqniika çana agronomija bilimderinin tegin yjretilyvi qamtamasız etip otıradı.

100-statija. Qazaq SSR-ında caruvacılıq, memleket, мәdenijet çana qoqam-sajarat tirciliginin varlıq salalarında da әjelge erkek pen teń pravı veriledi.

Әjelderдин bul pravaların iske asıruv mymkindiligin en-

bek etyvge, eñbek aqь aluvqa, tьnbьquvqa, әlevmettik saq-
tьq соль мен qamsьzdandьgьluvqa çana oqьp bilim aluvqa
әjelge erkek pen birdej prava verilyvi, ana men balanьn
myddelerin memlekettin qorqanь, әjel eki qavat volqanda
oqan dem aьstar verilir, sol kynderinin tijisti aqьsьnьn
tөlenyvi, әjel vosanatьn yjlerdin, vala jasileri men vaqcala-
gьnьn keң өris alqandьqь qamtamasьz etip oтрадь.

Әjelderdin сьn azat voluvьna qarсьbьq çasavсьbьqtь (er
çetpegen qьzdardь kyjevge veryvdi çana olardь әjeldikke
aluvдь, qalьn төlevdi, көp qatьn aluvдь, әmengerlikti, әjel-
derdi oquvqa, avьl-caruvacьbьq çumьsьna çana өndiristi
kәsipke, memleket vasqaruv isine çana qoqam-sajasad өmi-
rine tartuvqa qarсьbьq uьmdastьruvсьbьqtь)—заң çaza-
lajдь.

101-statija. Qazaq SSR-ь azamattarгьnьn ultь, rasasь qan-
daj volsa da, caruvacьbьq, memleket, мәdenijet çana qo-
qam-sajasad tirciliginin varьbьq salalarьndaqь teң pravabь-
bьqь — vulсьmajtьn заң.

Rasasьna ja ultьna qarap, azamattardьn pravalarьna tuv-
ra ja çanamalar volsa da cek qojuvсьbьqtьn, ja volmasa,
rasasь men ultьna qarap, olardьn virinen virin tuvra ja
çanamalar artьq көryvciliktin qandajьn volsa da, sonь men
qatar, rasa ja ult erekeligin, nemese rasasьna ne ultьna
qaraj çek көryvcilikti, çjrenyvcilikti çaqtap ygittevdin qan-
dajьn volsa da—заң çazalajдь.

102-statija. Azamattardьn өçdan vostandьqьn qamtama-
sьz etyv maqsatь men, Qazaq SSR-ьnda mecit çana cer-
kev — memleketten, mekter — mecit çana cerkevden aсь-
ratьlqan. Din qurьptarьn oгьndav vostandьqьn çana dinge
qarсь propaganda vostandьqьn pajdalanuvqa varьbьq aza-
mattar erikti.

103-statija. Eñbekcilerdin myddelerine sәjkes çana sotsi-
jalistik qurьbьstь nьoajtuv maqsatь men, Qazaq SSR-ь aza-
mattarгьnьn:

a) sөz vostandьqьn;

в) waspa sөz wostandьoьn;

с) сььльс сана mijtingi сасав wostandьoьn;

ç) көсede сьгip qара көрsetyv, demonstratsija сасав wostandьoьn—заң qamtamasьz etip отьradь.

Azamattardьn wul prawalarьn епбекилerge сана wularдьn uьmdarьna waspaqanalardьn, zapas qaqazdardьn, qoqamдьq yjlerdin, көсelerdin, qatьnas quraldarьnьn сана ось prawalarьn iske asьruvqa qaçetti өзge de materijaldьq сaq-dajlardьn werilyvi qamtamasьz etip отьradь.

104-statija. Епбекилердин myddelerine сәjkes сана qальq wuqarasьnьn uьmсыльдьq talawьn, sajasij welsendiligин өrken-detyw maqsatь men, Qazaq SSR-ь azamattarьnьn qoqam uьmdarьna: propessijaldьq sojuvzdarqa, kooperatip wirl-estikterine, састар uьmdarьna, sport сана otan qoьqav uьmdarьna, мәdenijet, teqniьka сана oьльm qoqamdarьna kirip wirlеsuv prawasь qamtamasьz etiledi; al, сumьссь та-wьnьn сана wasqa епбекилердин qatarьnan сьqqan asa welsendi сана asa sanаль azamattar Bykil sojuvzдьq kommuvnis (wолсewikter) partijasьna kirip uьmdasadь; wul partija еп-бекилердин sotsijalistik quьльсть ньqajtuv сана өrkөnde-tyv соьндаoь kyresinde solardьn aldьnoьь qatarдаoь әtire-ti, wul partija епбекилердин warььq uьmdarьnьn, qoqam-дьq uьmdarьnьn da, memlekettik uьmdarьnьn da, сetek-ci uььtqьсь.

105-statija. Qazaq SSR-ь azamattarьnьn өз wasьna ес kimnin tijmevi qamtamasьz etilip отьradь. Sottьn qavльсь wолmasa ja prokuvrordьn sanksijasь wолmasa, ес kim tut-ьnqa аьнwajдь.

106-statija. Azamattardьn was panasьna ес kimnin tij-mevciligин сана qat-qawar quрььjaldьqьn заң qoьqap оть-radь.

107-statija. Епбекилердин myddelerin qoьqaoьandьoьь ycin ne oьльm qьzmeti, nemese ult azattьoьь kyresi ycin quvqьn-da сьrgen cet el azamattarьnьn panalawьna Qazaq SSR-ь prava weredi.

108-statija. Qazaq SSR-ының әр бир азаматы Qazaqtың Советти Sotsijalistik Respublikaсының Konstijutsijasың bulьtraj qoldanuvqa, zandardь otьndavqa, еңбек tьrtivин saqtavqa, qoqamдыq vorьсына adal nijet pen qaravqa, sotsijalistik qoqam tirciliginiң ereçelerin sajlavqa mindetti.

109-statija. Qazaq SSR-ының әр бир азаматы qoqamдыq, sotsijalistik mencikti совет qurьлысының asa ardaqtь, әri ес kim qol suquvьна volmajtьн negizi dep, otannың vajьlьqь мен ajvarьlь quvatьның kөzi dep, varьlьqь еңбекcilerdiң avqattь çana mәdenijetti turmьсының kөzi dep, saqtavqa çana ььqajtuvqa mindetti.

Qoqamдыq, sotsijalistik mencikke qol suquvь adamdar— qalьqtьн duspanь volady.

110-statija. Çalььqь birdej әskerlik mindeti—zaң volьp tavьlady.

Çumьscь-Çarvna Qьzьl Armijasьnda әskerlik qьzmetin atqaruv—Qazaq SSR-ь azamattarьның qurmetti mindeti.

111-statija. Otandь qorqav—Qazaq SSR-ының әр бир azamatьның asa ardaqtь vorьcь. Otanqa qastьq istev: antь vuzuv, çav çaqьна cьqьp ketyv, memlekettiң soqьs quvatьна zьjan keltiryv, tьңcьlьqь istev,—varьp turqan çavьzдыq volьp esepelip, zaңның ең qattь kyci voььnca çazalanady.

IX TARAV

SAJLAV SIJSTEMASь

112-statija. Sajlavda еңбекciler depuvtattarьның varьlьqь Sovetterine: Qazaq SSR-ының Ulь Sovetine, еңбекciler depuvtattarьның ovьlьstьqь Sovetterine, еңбекciler depuvtattarьның өkriktik Sovetterine, еңбекciler depuvtattarьның avdandьqь, qalalьqь, poselkelik, avьldьqь, selendik, qьstaqtьqь, stanijtsalьqь Sovetterine depuvtattardь sajlavcьlar çalььqь birdej, тең çana tөte sajlav pravasь voььnca davьstь çasьrьн veryv çolь мен sajlajdy.

113-statija. Depuvtattardьң sajlavь çalььqь birdej vo-

ladь: Qazaq SSR-ының қасы 18 ге қеткен варлық азаматтарының, қасы мен ульт, дини, оқув сензиси, отьрықсылық, әлеуметтик теги, әл-авқат кужи қана өткендеги isi қандай болса да, депувтат сайлавқа қана сайланувқа қравасы бар, қалқыз-ақ, ақылы авьсқан қана сот укими воьйна сайлав қравасы қойьлан адамдардың сайлав қравасы болмайды.

114-статия. Депувтаттардың сайлав тең сайлав воладь: әр бир азамат бир-ақ давьсқа ије; варлық азаматтардың сайлавқа қатынасув қравасы бирдей.

115-статия. Әжелдердің сайлавқа да, сайланувқа да қравасы еркектер мен бирдей.

116-статия. Қызы Армия қатарындақы азаматтардың сайлавқа да, сайланувқа да қравасы варлық азаматтар мен бирдей.

117-статия. Депувтаттардың сайлав төте сайлав воладь: еңбекчилер депувтаттарының авьлды, селендик, қыстақты, қалай, поселкелик Советтеринен vastap, Qazaq SSR-ының Уль Советине дежин, еңбекчилер депувтаттарының варлық Советтерине депувтаттарды азаматтардың өздері тувра, төте сайлав қол мен сайлайды.

118-статия. Депувтаттардың сайлавында давьс қасығы бериледи.

119-статия. Qazaq SSR-ындақы еңбекчилер депувтаттарының Советтерине сайлавдың өкирик-өкиригинде депувтаттар мынадай норма мен сайланады:

авьлыстық Советке авьлыстың көлемине қарай—аз дегенде 4.000, көр дегенде 8.000 адамнан бир депувтат;

өкириктик Советке—2000 адамнан бир депувтат;

авдандық Советке авданның көлемине қарай—аз дегенде 100, көр дегенде 300 адамнан бир депувтат;

қалай Советке қана қалалардақы авдандық Советке қаланың ја қала авданының көлемине қарай—аз дегенде 100, көр дегенде 400 адамнан бир депувтат;

Алма-Атаның Советтерине—500 адамнан бир депувтат; еңбекчилер депувтаттарының поселкелик, авьлды, селендик,

stanijsalьq җана qьstaqtьq Sovetterine sol Sovettin is-
cьrgizetin avdanьnьn kɵlemine qaraj—az degende 50, kɵp
degende 250 adamnan bir deputat.

Enьkiler deputattarьnьn ɵr bir avdandьq җана qala-
ьq Sovetinin sajlav normasь, osь statijada kɵrsetilgen
sajlav normalarьnьn ceginen cьqraj, «Qazaq SSR-ьndaqь
enьkiler deputattarь Sovetterinin sajlavь tuvra'ь egeҗe»
voьnca belgilenedi.

Enьkiler deputattarьnьn selendik Sovetterinin sajlav
normasьn, osь statijada kɵrsetilgen sajlav normalarьnьn
ceginen cьqraj, enьkiler deputattarьnьn ovьlьstьq So-
vetteri belgilejdi.

120-statija. Sajlav kezinde kandidattar sajlav ɵkrikterin-
de usьnladь.

җurtcьlьq uььmdarь men enьkiler qoqamdarьnьn:
kommunis partiasь uььmdarьnьn, progressialьq sojuvz-
dardьn, kooperatipterdin, җastar uььmdarьnьn, madenijet
qoqamdarьnьn—kandidattardь usьnuv pravasь qamtama-
sьz etiledi.

121-statija. ɵr bir deputat ɵz җumьsьnan җана enьkci-
ler deputattarь Sovetinin җumьsьnan sajlavcьlarьna esep
beryvge mindetti; deputattь, sajlavcьlar kɵpciliginin uьqar-
uvь men, qaj vaqьtta volsa da zandaqь tɵrtip voьnca qaj-
ta saqььp aluvqa voladь.

X TARAV

GERBь, MEMLEKET TUVь, ASTANA

122-statija. Qazaqtьn Sovetti Sotsijalistik Respublijka-
sьnьn memleket gerbь kьnnin qьzyl sɵvlesine vɵlengen җa-
na җijegin egin vastarь men qorcar, saptarь tɵmen qara-
tььp, ajqьc-uьqьc ornатыlqan altьn oraq pen altьn valqanьn
syvreti voladь. Onьn җoqarqь җaқьnda ves tarmaqtь
җulьz voladь, gerьte qazaqca, oғьsca tilderde: «Qazaq
SSR» җана «Bykil җer җyzinin proletarlarь, biriginder!»
degen җazuvlar voladь.

123-statija. Qazaqtıń Sovetti Sotsijalistik Respublika-sınń memleket tuvı oarı a vırғыsında tuv savın apında altın ora pen altın valan ın sıvreti salınan, bulardıń oarı aında qazaq tilinde, on ın astında orыs tilinde «Qazaq SSR» degen altın azuvı var ызы matadan voladı.

124-statija. Qazaqtıń Sovetti Sotsijalistik Respublika-sın ın astanasы—Alma-Ata qalasы.

XI TARAV

KONSTIJTUSIJAN ӨZGERTUV TƏRTIBI

125-statija. Qazaq SSR-ın ın Konstijtusiasы Qazaq SSR-ы Ulı Sovetiniń keminde ycten ekisindej kp ciligi a-ыldaan avlыsы voыnsa ana zgertiledi.

SOBETTERDIN BYKIL QAZAQ ыSTANDЫQ TƏTENCE X SIJEZININ PREZIJDUMI:

AZNAME TOBA Q.
ASYLBEKIP A.
BRATUVQЫJN B.
BAJDAKOP B.
BAJSEJTOMA K.
BYVLPE J. N.
GORODOBIJKOP O. J.
YNISIP A.
DAKECIP A.
ANDOSЫP O.
ANGELDIJN A.
DOSЫP A.
EDGENIBA Z.
EROMIJN P. J.
EMELIJANOBA B.
ESQARAJЫP S.
YRGENIP T.
AMBUL ABAJЫP
ZALIJN L. B.
ZABARIJKO A.

IJSAJЫP O.
IJCANQULЫP U.
ЫBRAJЫBA K.
IJBANOP G.
QURAMЫSЫP J.
QAZAQANOBA R.
KLIJMENKO P.
KIJSELOP A. D.
QRЫQPAJЫBA K.
KALIJNIN N. A.
KUZEMBAJЫP T.
QULЫMBETIP U.
MIRZOJAN L. J.
MIJQAJLENKO J. A.
MOSKATOP P. G.
MURЫNBAJЫP A.
MAMBETOBA S.
MYVSIJN A.
NURPEJISIP S.
NURMUQAMBETIP Q.

ORЪMBAJЪP M.
OSMANOBA
OSPAHOBA M.
ORLOP A. S.
POKATIJLOBA A. B.
PIJNQASIJK G.
SPIJROP J. Q.
SAVЪTP A.
STATSYVRA N. B.
SAPARBEKIP S.
SEJPUVLLIJN S.
SARUVMOP M. N.
STEPANOP S. P.
SAAKIJA A.

SBERDLOP S.
SADVAQASЪP Ç.
SЪRQJABEKOP N.
SANDUVROBA Q.
SADЪQBEBKOBA P.
SLYVCAK B. E.
TOQTAROBA A.
TRYVBIJTSIJNA M.
TËLEVLIJNA M.
CYVKIJEBA D.
JYVSYPPI C.
JAQNOBIJC A. N.
JAKYVPOP U.

~~1184-37~~

342 (584.6)

k-19

PK

М А З М У Н Ъ

Советтердин Bykil Qazaqstandyq Tötence X. Sijeziñ qavlyarь

Qazaqtyñ Sovetti Sotsijalistik Respuvlijkasynñ Konstitutsijasyn (Negizgi Zañ) bekityv tuvralь	1
Qazaqtyñ Sovetti Sotsijalistik Respuvlijkasynñ Uly Sovetiniñ sajlav tuvralь	1

Qazaqtyñ Sovetti Sotsijalistik Respuvlijkasynñ Konstitutsijasь (Negizgi Zañ)

I. Tarav. Qoqam qurlyсь	5
II. Tarav. Memleket qurlyсь	7
III. Tarav. Qazaqtyñ Sovetti Sotsijalistik Respuvlijkasynñ memlekettik ökimet vijliginiñ çoqarqь oғыndarь .	10
IV. Tarav. Qazaqtyñ Sovetti Sotsijalistik Respuvlijkasynñ memleket basqaruv oғыndarь	12
V. Tarav. Memlekettik ökimet vijliginiñ çergilikti oғыndarь .	16
VI. Tarav. Qazaqtyñ Sovetti Sotsijalistik Respuvlijkasynñ bydçeti	21
VII. Tarav. Sot çana Prokuvratuvra	22
VIII. Tarav. Azamatardьñ negizgi pravalarь men mindetteri . .	23
IX. Tarav. Sajlav sistemasь	27
X. Tarav. Gerьь, Memleket tuvь, Astana	29
XI. Tarav. Konstitutsijasь özgeriyv tærtibi	30

21321

PK

Ответ. по выпуску *Калимбетов Е.*
 Тех. редактор *Вл. Тагик*
 Ответ. корректор *Искалиев З.*

Сдано в производство 26/III 1937 г. Объем 2 п. л.
 Подписано к печати 27/III 1937 г. Кол. зн. в печ. листе 34 400
 Казпаргиздат № 30 Формат бум. 82 x 108¹/₂.
 Казглавлит № 791 Тираж 40150 экз.

130851 Отпечатано в Книжно-журнальной типографии НКМПИ
 Алма-Ата, Узбекская 11. Заказ № 478

Казакстан Республикасынын
 Китепхана-журналдар бөлүмү